

د کتاب پېژندنه

|||||

د کتاب نوم : بېله دنيا

ليکوال : شهزاده "شیرین زوی"

د چاپ کال : ۱۳۸۴

د چاپ شمېر : زر (۱۰۰۰) ټوکه

بېله : ۲۵-افغانی

کمپوزر : شاهین "شیرین زوی"

د ترلاسه کولوځای : میرویس کتاب پلورنځی

(بورډ، ناصر باغ سرک، لومړی کوڅه، درپیم اوڅلورم دوکانونه)

د چاپ حقوق خوندي دي

اهداء

دخپل پلار سپېڅلي روح ته، چې پر جدایۍ یې ممتازنه شهزاده بهرام اوبیایې شیرین زوی کرم زانگو،
تخت او پالنگ ځینې پوزي ته نصیب راوړم

فکر، خیال او ذوق

گرانولوستونکیو! انسان که هرڅومره دقیقه څېړنه، پلټنه او کتنه وکړي، نوبیا به هم یوتوکی له بل سره په ټولو خصوصیاتو کې یورازونه ویني.

څښتن تعالی هرڅه ته خپله، خپله ځانگړتیا ورکړې، دهرې ونې مېوه خپل رنگ او خپل خوندلري اودهر بوتی له بل سره ځانگړی توپيروي.

دشولواوغنموبوتی لکه شمله ورافغانان په سر کې وږي نیسي، دالوگانو بوتی لکه ښامارپر خزانه پروت وي اودجوارو بوتی لکه هیله منه ښځه خپل بارته په خپله خپته کې ځای ور کوي.

دغه توپیرنه یوازې د نباتاتو ترمینځ لیدل کېږي بلکې په ټول کاینات کې وجود لري؛ کاینات څښتن تعالی دانسانانود گټې لپاره پیدا کړي، خودا چې انسانان هم په خپلو کې توپیر لري، نوڅوک ترې ډېره گټه اخلي اوڅوک لږه. په انسانانو کې د تفاوت ډېر لاملونه دي، خو دلته یې مونږ د فکر، خیال اود ذوق پرتوپیر غږېږو.

څښتن تعالی هر انسان ته فکر، خیال اود ذوق ورکړی، خو چا ته یې عالي فکر، عالي خیال او عالي ذوق ورکړی او چاته یې ادنا چا ته یې لږ او چا ته یې ډېر.

دکم اوزیات، غښتلي اوناغښتلي فکر، خیال او ذوق خاوندان ټول د همدغو توکیو پرمختیا خپل ژوند تېروي. دژوند هرلوري ته دخيال پر وزرو الوخي اود فکر پر عصا ور روانېږي.

فکراوخیال دانسان د خودی اوهوښیاری سترگې دي اود همدغو سترگو په واسطه دښه اوبدتوپیر کوي.

خبره نه اوږدوم، البته دومره وایم، چې د فکر، خیال اود ذوق دغه تفاوت چې په عاموانسانانو کې شتون لري، شاعر او لیکوال هم ترې یې برخې نه دی.

هیڅ شاعر اولیکوال نشي کولی، چې دخپل ذوق پراساس یوې لیکنې یاشعرته داسې معیار وټاکي، چې دهر چا د ذوق استازیتوب پرې وکړای شي اویا په بله وینا، چې هرڅوک یې ورسره همغه رازومني کوم چې هغه منلی وي. البته ورته ذوقونه به وي، خومونږ ته ښایي، چې دړندو پرڅېر دبل پراوړې لاس ایښی دخپل منزل پرلوري ولاړ نشو.

مونږ باید دهر شاعر اولیکوال پرهنري هڅې د خپل فکر خیال اود ذوق پراساس قضاوت وکړو نه د کوم بل ښاغلي پر هغې سريزې اومقدمې، چې دچاپر کتاب یې کښلې وي. ((ډېر ښه شعرونه یا نثرونه دي)) :- ځکه، چې ((دنیا پر خپلو

سترگولیدل کېږي))

سريزې يامقدمې كښوونكي كه هرڅومره ريښتيني قضاوت كړي وي بياهم شونې نه ده، چې ارومرو به زمونږ له غوښتنو سره كټ مټ برابر وي؛ ځكه، چې ذوقونه توپير لري. يوشاعر وييلي :-

دچابه شنې سترگې خوشبېرې دچاتورې...

كه مونږ يونالوستي كتاب دسريزه كښوونكي پر هغه معيار ومنو، چې هغه منلي؛ نودستايږ يا نيوكې پروخت ښايي له دې پوښتنې سره مخ شوو، چې څه خوبې يا خامې لري؟؛ نوله مونږ سره به له دې پرته، چې ووايو پلاني صاحب پرې ډېره ښه ليكنه كړې؛ ډېرښه يې ستايلي، بل ځواب نه وي.

خوكه پوښتونكي ووايي، چې دپلاني صاحب، خو ((كرت)) ډېرخوشبېرې، آيا ستاسوهم خوښ دي كه څنگه؟
ستاسوځواب پرتاسو، خوزماځواب به هغه دچا خبره وي چې:- ((زه، خودجلادخان وروريم پر كرتواوغورپوخكه هم نه كوم)).

په درنښت

شهزاده "شيرين زوى"

پسرلی پاچا شو!

دکال څلور واړه موسم لکه څلورسیاسي سیالان په توده سیالی دکایناتو ډگر ته پر دې غرض راووتل ، چې د انسانانو پر ذهنونو او ذوقونو خپل ځانونه ومني اود زړونو په هېواد کې د بادشاهی مقام تر لاسه کړي، چې د همدغه پلان دپلي کېدو لپاره دوبي (اوري) دمچانو، میاشواو غومبسو الوتکې؛ د مېرتنو، لپمانواو غونډلانو، شوبلې؛ د سمسرواو مارانو اوږده، اوږده تېلر (ترېلې) اود زورورې گرمۍ گوریلایي لښکر له ځان سره راوست او په شنه زور یې خپل ځان پر خلکو وروټپه، چې زړونه او ذوقونه یې دنه منلو پر غرض لا تر اوسه بېړنۍ مظاهري او لاریونونه کوي.

مني(خزان) له راتلوسره سم دښکلاگانو او رنگینيوپه وژلو لاس پورې کړ اولکه وحشي چنگېز یې دښکلیو ښکلیو گلانو او ښایسته ښایسته شنو پاڼو جنازې روانې کړې؛ ونو او بوټو ته یې دخړو خاورو رنگ ورکړ اود مساوات غوښتونکي په توگه یې ټوله نړۍ یوډول خړه پرې کړه خو زړونو او ذوقونو ته یې لاره ونه مونده.

سرمنی (ژمی) له بادونو، بارانونو، واورو، بلیواوله سختې یخۍ سره راغی. که څه هم خلکو د ټینگار په توگه تاوده کالي، څادرونه، کمبلې او بړستنې واغوستې، خو خپلې غېږې یې ورته خلاصې نه کړې.

پسرلي (بهار) پر خپل راتگ دښتوته رنگینې لوپټې ډالۍ کړې؛ پر غرو او رغو یې گلونه وشیندل، ونې او بوټي یې گلغونچې کړې او انسانانوته یې د مینې، محبت، رنگونو، خوندونو، جوش او جذبو پیغامونه له ځان سره راوړل.

خلکو، چې دپسرلي پر زړه پورې اوگټور کارونه ولیدل، نو دښکلا انځورگرانو(شاعرانو اولیکوالانو) پر خپلو لیکنو ولمانځه؛ سیندونه ورته له خوشحالی پر نڅاشول، طوطیانو او بلبلانو ورته دهرکلي پرسندرو پیل وکړ، زړونو او ذوقونو د منښت رایې ورکړې، پسرلی پاچاشو او پر خپلو سیالانو یې ومنله، چې ((انسان د احسان تابع دی)) او ((پر زور کلي نه کېږي)).

{شهزاده "شیرین زوی" کاوون جریده : لومړی کال ، شپږمه گڼه ، ۱۳۸۲ ل هـ کال - زمري}

انسان دگياه په بڼه

هغه شپه، چې دخونې له څلورو دېوالونو پرته مې نور هېڅ نه ليدل، نه ستوري وه او نه سپوږمۍ، د ديوالي گړۍ ټک ټک ته غوږ غوږ اودڅراغ تټې رڼا ته سترگې سترگې پر خپلې بستري پروت وم. ذهن ته لکه دشاتو مچۍ بلافکرونه تلل او راتلل. دخيال مرغه مې ددنيا اوعقبا پرغرونو الوتنې کولې، د خوب ښاپېرۍ لکه حيانا که پېغله دشوگير له وېرې نه راتله، خوزه ورسترگې په لاروم، چې ناڅاپه د انسانيت پټ اوبښکاره دشمن دخپلو موريدانو داڅرگندونه، چې ((انسان لکه گياه پيدا کېږي او پنا کېږي - نه جنت شته او نه دوزخ)) ديوې تورمخې ښځې پر بڼې زما دزړه انگړته راوستله.

دزړه کورته ددغې تورمخې ښځې په راتلودخونې کوربه چې ايمان نومېده دمخنيوی پرغرض راپورته

شواودهغې په مخ کې لکه غر ودرېده. هغه نه غوښتل چې هغه تورمخې ښځه زما دزړه سپېڅلې خونې ته ننوځي، خوددغې نظريې، چې ((انسان لکه گيا ۰۰۰)) دلرونکيو پيردومره مکارو، چې حضرت ادم (ع) او بي بي حوايې له جنت څخه کوچېدو ته اړکړل.

هغه پر خپلو مکرونو خپله تورمخې زما دزړه په خونه کې ميلمنه کړه او زه يې دڅېرې سوداپسې د فکر بازار ته واستولم. ماد تصور سترگې (عينکې) پر سترگو کړې او انسان مې دگياه پر بڼې وڅېرلو.

هغه له يو واړه زړي څخه پيدا شو، دځمکې تيونه يې ورودل او دباد په ځانگوکې ځنگېدو؛ چې لږ غټکي شو، د ويالې شېدې يې څښلې او دلمر ډوډۍ يې خوړله. صورت يې مخ پر غټېدو او عمر يې مخ پر کمېدو روان و. دپسرلي ځواني پرې راغله، وخت پر وخت پرې دبارانونو خوشحالي او دطوفانونو غمونه راتلل. دخزان زړښت يې لاپانه نه وه ژپړه کړې، چې يو بزگر ورته لکه دمرگ پرېښته راغی او د لور پر اجل يې ورته دروح اوتن اړيکې پرې کړې. د ځنکدن ترخه يې پرې وځکل، دخپل څادر په کفن کې يې ونغاړه او دخپل کاله ادېرې کې يې دبو ساړې په تور لحد کې کېښوده.

هغه په خپل نوي اونا اشنا کور کې دتیارو په غېږه کې پروت و؛ نه يې دوتلو لاره وه او نه پرې ددنيا هوالگېده، خو کله چې موسم لکه اسرافيل (ع) شپېلۍ پوکړه او دمني محشر پرې راغی، نوله خپل قبر څخه راپورته کړای شو، خودنيا هغه ډول نه وه چې ده ليدلې وه. يوشين بوتی هم نه و ټول ده ته ورته له قبرونو راوتلي وه او دخپل راتلونکي ميزان ته هک پک پاتې وه. ځينې يې لکه له گناه ډک د نغريو اوتنورونو دوزخونو ته او ځينې يې دڅارويو د خېټو دوزخي کندوته پر را کښلورا کښلو وړل کېدل، خو ځينې نور لکه نیک عمله مومنان له دغو دوزخونو خوندي پاتې کېدل او دهوا مرغان به لکه درحمت پرېښتې راتللې دوی به يې په خپلو منگولو کې دباغونو او گلبنونو جنتونو ته وړل او هلته به يې لکه دعمل برابر مقام چې ورکوي، ځينې به يې دونو په لوړو څانگو کې او ځينې به يې دگل بوټو په منځ کې کېښودل. دپرخو حورې اود شبنمو غلمان به يې پرته ليدل، دنگسو وړمې به پرې لکه دجنتيانو ارگمي لگېدل او دتاکونوله سترگو به پرې شراب څڅېدل.

ماچې انسان دگياھ پرېنې هم په دوزخ اوجنت کې وځپړلو، نودفکر له بازاره ډېرپه بېرته راستون شوم ، چې هغه تورمخې ښځه دخپل زړه له خونې څخه ورټم، خو هغه لکه مارخوړلې په زړه بيداره وه اوزما تر رټلو يې دمخه پښې سپکې کړې وې.

شهزاده "شيرين زوی" ورځ مجله: څلورم کال، پنځمه گڼه ۱۳۸۳ ال هجري: وری اوغویي پرله پسې ۲۵ گڼه

هېنداره!

له ماهېنداره ورکه وه؛ ماخپل ځان نه لیده؛ ماچې هغه په کوم دېوال اودکومې دروازې ترڅنگ لیدلې وه، هغه دېوال نږدلی او هغه دروازه نه وه .

زه لکه دلېونیانو میر، ببر سراوڅپرې گړپوان گرځېدم، ماته د ورکې هندارې اندېښنودغمونو اغزن لباس اغوستی و. ژوندې دلېوني زړه له لاسه دزهر و په پیاله کې پرېوتی و. زما پر خفگان هرڅه خپه خپه ښکارېدل، خو ((بده ورځ ورور نه لري)) نه یې غوښتل، چې له ماسره دزهر و پیاله غږپ کړي، خوشحالي راته نږدې نه راتله او خندامې سیوری پرېدبرو ویشته؛ ستورو راته حیران حیران کتل او سپورمې به لکه هغه پېغله، چې له خپله یاره بېله شوې وي دخپلې رڼا او ښکې دورېځوپه لویته پاکولې؛ مابه، چې هرځلارونکی توکی ولید، نو ورمندېه به مې کړه، خو هغه به زما هېنداره نه وه .

مادهغې پرهکله دسحرورمې پوښتلې، خو هغوی به لکه گونگې ماشومانې ترخوارانه غلې غلې تېرېدې او هېڅ ځواب به یې نه راکولو. مایه ورکې هېندارې پسې دېرې لارې او کوڅې ولټولې، له دېرو دښتومې په خپلو پښوکې اغزي راوړل، خودهرې هڅې پایله به مې هغه پښتو لنډۍ وه، چې :

لادې یو کال ژړلي نه دي -- دومره اسانه خولگې کله درکومه

مادکال ژراته ملا تړله، چې هغه له لرې دیو چاپه لاس کې وځلیده؛ دزړه مرغه مې دسینې په پنجره کې له خوشحالی پرتریکو شو، په بېر ه ورنږدې شوم، دېرمې ور وکتل، خو خپل ځان مې په کې ونه لیدو؛ سترگې مې وموښلې بیامې وروکتل. هغه هماغه هېنداره وه، خود واده پرنکریزو رنگ اودیو زلمي انځور پرې لگېدلی و .

{شهبزاده "شیرین زوی" ورځ مجله: څلورم کال، شپږمه گڼه ۱۳۸۳ل هـ - غبرگولیا وچنگانې - پرله پسې، ۲۶ گڼه}

ونه

ونه په ځانگواوښاخونو وونه وي چې ځانگې او ښاخونه يې نه وي، مېوه اوسپوری وونه لري، نو څرگنده خبره ده چې خلک يې وونه نه، بلکې دونې ډډې بولي.

دونې بې ښاخه او بې ثمره ډډهغه انسان ته ورته وي، چې نور يې له مجبورۍ څخه گټه اخلي، خو هغه دخپلې بې وسۍ پرسبب دهېڅ ډول سرغړونې توان نه لري. يعنې خلک يې د سوځولو له پاره داسې ماتوي لکه قصاب چې پرتېر دڅاروي هډوکي ټوټه ټوټه اوسپک سپک کوي. څوک يې لکه گنی سپينوي اودخونې چت پرې پوښي، خوڅوک چې غواړي کړکۍ اودروازې ترېنه جوړې کړي؛ نو هغوی يې په لويه اړه، اړه کوي، ترکان ته يې وروړي، ترکان هغه پر رندې تراشي اوبيا يې په

سکينجه کې داسې نيسي لکه مړي ته چې ځمکه په قبر کې عذاب ورکوي نو بيا ورته کښته اوپورته گوري، چې يوه تخته بلې ته داسې ورنږدې شوې وي، چې ددوه تختو ترمنځ ديووښته پراندازې تشه هم نه وي، نو بيا پرې په داسې ډول مېخونه ټکوي لکه ځينو چې دځينو پر سرونو ټکوهل.

معنادا چې، دونې له ډډڅخه انسان پرخپله خوښه خپله اړتيا پوره کوي؛ ځکه، چې هغه دځان ژغورنې له پاره هېڅ نه لري؛ نه ښاخونه لري اونه هم سپوری او مېوه، خوکه همدغه ډډ، وونه وي يعنې شاخونه، سپوری اومېوه ولري؛ نو بيا، خو((زه له تاڅاروته له ما)) که څوک ترې مېوه اخلي؛ نووخت پروخت به يې پراو بو پالي اودنوروله ډبروبه يې هم ژغوري. که څوک يې يخ سپوري ته له سوځونکيو غرمو پناه ور وړي؛ نو دکړولو پرځای به يې د ښېرازۍ هڅه کوي.

انسان هم بايد هغې ونې ته ورته شي، چې ځانگې

اوبناخونه يې لکه ياران اودوستان وساتي اونور يې له يوازيتوب څخه ناوړه گټه وانه خلي.

انسان بايد دعلم مېوه ولري، چې دنورو گټه ده ته اودده گټه نورو ته ورسېږي.

انسان بايد دهنر پرسپوري نورله سوځونکيو غرمو وژغوري اوځان دنوروله ضرره خوندي کړي.

انسان دې له ډډکېدنې ډډه وکړي. که نه، نو د بدمرغيو پر اړې به اړه او پرتېر به سپک سپک پروت وي.

{شهبزاده} "شیرین زوی" ننگ جریده - دویم کال - دویمه گټه - مرغومي - ۱۳۸۳ - ل هـ}

توره او سپينه

د عمر له پلوه دواړه همخولې ښکاري، خودصورت له پلوه کله سپينه اوږده او توره لنډه گڼل کېږي او کله تورې ته لويه او سپينې ته وړه ويل کېږي. د سپينې پرتندي داسې ځلالرونکي خال دي، چې لکه څراغ ترې هر خوارپاخوږېږي. توره اوسپينه سهاراو ماښام دلېر وخت له پاره سره يوځای کېږي. ماښام توره پرسپينې تورڅادرغوږوي او دخلکوله نظره يې پټه وي، خوشهار بيا د سپينې خال وځلېږي او دخلکو مخ ته نېغه ودرېږي. د تورې اوسپينې دغه لوبه هرڅوک وينې، خوهر څوک يې پرمعنی نه پوهېږي. ځينې، خو د تورې او سپينې توپير ځکه نشي کولای، چې د سترگوله نظره يې برخې دي، توره هم ورته توره ده او سپينه هم، خو ځينې دسترگوپه شتون کې هم د تورې او سپينې ترمنځ تفاوت نه شي کولای.

درېيم ډول هغه وگړي دي، چې پردغې لوبې ډېرښه پوهېږي. دغه وگړي دنوروپه پرتله لږکي دي، خودغه لږه کي هم ټول يومخ يورازنه دي، ځينې داسې دي چې د تورې او سپينې پرکړو وړو پوهېږي، خو نورددوی دکړنې پرمعنی نه شي پوهولی او ځينې داسې دي، چې خپله هم پوهېږي اونوروته هم د تورې اوسپينې روان کردارته دځيرنې بلنه ورکوي.

دوی د تورې اوسپينې دغه لوبه بې معنی نه گڼي، ددوی په تلو اوراتلو خپله هم ادبښمن دي اونوروته هم وايې چې بې پروايي به نه کوي؛ ځکه، چې دغه توره اوسپينه دلوی پاچا پر حکم هرانسان ته دخپلې برخې ټول توکي وخت پر وخت ديوه توکي په بدل کې راوړي. که انسان دغه توکي غواړي او که يې نه غواړي، خودوی يې ورته راوړي؛ نوانسان بايد دهغه وخت له پاره فکر وکړي، چې دغه توره اوسپينه، چې شپه او ورځ نومېږي ورته دخپلې برخې وروستی توکی يعنې مرگ راوړي او ژوند ترې اخلي.

سپين او برگ

له هغې ورځې راپه دې خواچې مادې غم لرلې نړۍ ته سترگې غړولي؛ ښى او کين لاس مې پېژندلى؛ د ښواوبدو په توپير پوهېدلى يم؛ دگناه او ثواب احساس راسره پيداشوى. د سپين او برگ جگړه گورم.

دواړه جگړه ماران دزړه پرسترگووینم، چې يو لکه هېنداره تک سپين دى، دستوري په څېر پرېږي او دڅراغ په شان رڼاکوي، خو بل لکه پرانگ برگ برگ دى، دمېرک په څېر بده بڼه لري او پر بېلا بېلو بڼوله سپين سره جنگېږي.

سپين لکه رښتینی افغان نه تسليمېدونکی دريځ لري. دخپل مخالف پر وړاندې خپل سر نه ټيټوي. هغه غواړي، چې خپله سپېڅلتيا وساتي او خپله سپينه لمن له برگ نه پراغېزمندي. برگه نه کړي، خودبرگ سترگې دهغه پرکېدا اوځلېدا ته نه غږېږي، دهغه روڼتيا نه شي زغملی؛ هغه هڅه کوي چې سپين ترخپل اغېزلاندې راولي، دځان په ډول يې رنگ کړي، او يايې له هغه ملک څخه وباسي چې دوى دواړه په کې اوسېږي.

برگ پرسپين داسې يرغلونه کوي لکه پر افغان ولس چې هخامنشيانو، هندوانو، سکندر مقدوني، ظهيرالدين بابر، چنگېز، انگرېز، او روس ترسره کړي دي. هغه د سپين دسر ټيټی له پاره له هر راز زوراو هر ډول توکيوڅخه کاراخلي، خوسپين لکه واورين غر ورته تک سپين په مخکې ولاړدى او په کلکه دخپل ځان ساتنه کوي.

دغه جگړه له هغې ورځې راپه دې خوا روانه ده چې مادې غم لرلې نړۍ کې سترگې غړولي، ښى او کين لاس مې پېژندلى، دښواوبدو په توپير پوهېدلى يم، دگناه او ثواب احساس را سره پيداشوى.

زه يې دزړه پرسترگو وینم، پرون هم دغه جگړه روانه وه، نن هم دغه جگړه روانه ده اوسبابه هم دغه جگړه روانه وي دانه پاييدونکې (نه ختمېدونکې) جگړه ده. زه باور لرم، چې دغه جگړه به ترهغې ورځې روانه وي؛ ترڅو، چې زه له دې غم لړلې نړۍ څخه سترگې پټې کړم. هو! کله، چې زه له دې غم لړلې نړۍ څخه سترگې پټې کړم، نو دغه جگړه به هم پای ته ورسېږي ځکه چې دازماپه زړه کې زما دایمان اونفس جگړه ده.

{دوشنبه، د زمري ۱۹- ۱۳۸۳ لمريزه- کچه گړۍ - پېښور}

مرام

خدای خبر چې بلبل به له څه وخت راهسې تېری و؛ خوارکي هڅه کوله چې دگلاب په زرین کنډولي کې دسپینو پرڅو سپینو شېدو خپله وچه ژبه لمده کړي اودخپلې وچې مری وچه شپېلۍ دخوږوخوږو نغموله پاره غوږه اوتازه کاندې پرهمدې هیله دچنارله لوړې څانگې رابنکته شواودگلبوتي پرسر یې دوره ووهله، خو دگلاب زرین کنډولي ته داغزیو څارونکي ولاړو.

نه پوهېده چې څه وکړي، دواړو خوانه ورته خپل مرگ سترگکونه وهل له یولوري پرې تندې مرگوني بریدونه کول اوله بل پلوه ورته داغزیو تورو اونېزو دمرگ زېری ورکاوه له ډېرې تندې دبلبل خوارکي خوله خلاصه خلاصه کېدله، خو داغزیو له بېړنۍ مړینې ورته دتندې وژنه لږ لږې ښکارېده. بېرته دچناردنگې څانگې ته وروالوته؛ په سوو سوو نارویې پېل وکړ، مری یې نوره هم وچه شوه، تنده یې زیاته شوه، بیایې دگلاب پرزرین کنډولي غوټه ووهله، خوبیایې هم ولیدل چې د گلاب زرین کنډولي ته داغزیو بې شمېره ساتونکي ناست دي. خودورې یې ووهلې، له سترېایې خوله خلاصه پاتې شوه، خوژبه یې لمده نه شوه.

بیاخپل دمه ځای ته ورغی دچنار په څانگه کېښناسته، وزرونه یې ځوړند شول، ژبه یې راووته خو دپرڅو سپینوشېدوته یې نیم زړه نه و. زړه نازړه یې بیا دگلاب دزرین کنډولي پرلور وزرونه وتپول خوداخل هم ورته گلبن کر بلا اوگلبوتي داغزیو غشي په لاس ((یزید)) وېرېښېده. غوښتل یې بېرته دچنار هسکې څانگې ته ورشي، خودزړه زورېې تمام شوی و؛ ونه توانېده، چې لوړېښاخ ته ځان ورسوي؛ نو په هغه ټیټه څانگه کېښناسته، چې دگلبوتي سرته غځېدلې وه. ورو، ورو دڅانگې سرته ورغی، دگلاب زرین کنډولي ته یې سرځوړندېولی و، چې پرنگي اوسترې بلبل له تندې اوستریاسره خوب هم برید وکړ. سترگې یې پټې شوې، پښې یې سستې شوې او دچنارله څانگې لاندې پرگلبوتي راپرېووت. پټر یې داغزیوپه تېرو غشوټپي شو، خو خپل مرام ته ورسېده.

دزمري ۲۹مه ۱۳۸۳

پتنگ او مېړی

د پتنگ پرشمعې سوی وجودزموږ پر هغه بام چې مونږ به پرې د شپې ناسته اوملاسته کوله دخلکوله نظره داسې گوښه پروت و لکه په دین او وطن مین غازي چې داسلام اوخاورې له دښمنانو سره په جگړه کې شهید کړای شوی وي اوصورت یې په داسې ځای کې پاتې وي ، چې نه ترې خپل غازیان ملگري خبروي اونه ترې نور مسلمانان، چې په درناوي یې خاوروته وسپاري.

مادسباناري پروخت هغه ولید، چې یوتک سور مېړی ترې لکه سور لېوه راتاوو هڅه یې کوله، چې خپلې خونې ته یې یوسي او هلته یې ښه په کراره، کراره وشپېلوي. په همدې هیله به یې کله په خپل ځان پسې داسې راکاږه لکه روغ موټر چې په وران موټر کې پرې اچولی وي او پر ځان پسې یې راکاږي او کله به یې شاته خپل تندي لکه دټیکټر ښاخۍ وراړم کړ.

دمېړي کور له بامه دیوې لوېشتې پراندازې لوړ په ((سینه پناه)) دېوال کې وه. په ډېروستونزو یې دپتنگ مړی تردېواله ورساوه، خو کله به یې چې پر دېواله ددوه گوتو پراندازې پورته کړ؛ نو دپتنگ له مړصورت سره به خپله هم لاندې راپرېووت. بیا به یې هڅه وکړه، خو هره هڅه به یې تر لومړي ځل نیمگړې وه.

خو ځله پورته شو، خو کله به هغه لاندې اودپتنگ مړی به پرې دپاسه راپرېووت او کله به دپتنگ خوارکي مړی لاندې اودی به پرې دپاسه شو.

ډېر کونښن یې وکړ، خو ونه توانېد، چې دغه کباب شوی پتنگ خپل کورته ورسوي. یوه شېبه ورنه تاو راتاوشو، خو ښایي پوهېدلی به وي، چې ((په یوگل نه پسړلی کېږي)) ځکه، خو دنورو مېړیانو لارې ته ورغی، له هغوی سره خوله پرخوله شو اوله ځان سره یې مله کړل. دهغوی پر ملتیا، ملگرتیا اومرسته یې وکړای شول چې په اسانۍ سره دپتنگ جنازه پورته کړي.

پخه خبره

بهلول له ښاره په پنځلس افغانۍ دانگوروبوتی راوړ، په باغچه کې یې کښېنولو، دونې وچه خاده (خانگه) یې ورته په ځمکه کې ښخه کړه اوتاک یې پرې وروخېژاوه.

تاک دښې پالنې اوڅارنې پرسبب ډېر ژر وده وکړه اوبنځخه (خانگه) یې په خپلو شنو پانو کې داسې وپوښله لکه کلیواله پیغله چې په شنه لویټه کې نغښتلې ولاړه وي.

بهلول بله غټه خمبه (خانگه) هم ورته ودروله اود تاک څانگې یې پرېنځې پورې پر زړو ټوټو داسې غوټه کړې لکه ډاکټر چې دچاله ژوبلو گوتوسپین سان تاوکړي.

تاک لکه نازولی ماشوم هره ورځ موتی موتی لویږده، لږه موده کې پرغټې خادې هم لکه کېږدی وړکودۍ شو.

بهلول داخل ورته لویه څپره ووهله اوتاک یې پرې وروخېژاوه.

تاک دوخت پرتېږېدو پرتوله څپره لکه شین بخل وغوړېده، څه موده پرې دښامار په څېر پروت و، چې دبادطوفاني څپې څپره دټغر په شان پر ځمکې هواره کړه.

بهلول دڅپرې پرلیدلو یوه شېبه سرڅوړند نهولی و، خوله لږځنډوروسته یې لستونې راونغاړل اود تاک په پورته کولو یې پېل وکړ، غوښتل یې تاک بېخي له څپرې رابېل کړي اوداخل ورته ښه کلکه څپره جوړه کړي، خوتاک د((ژورې (*)) په شان په څپرې خوله ښخه کړې وه، دڅپرې اوتاک بېلول سم لکه دنوک اووری بېلول و.

بهلول پرپوره پام لکه له څاروي، چې څرمن وباسي دتاک څانگې دڅپرې له خادو څخه بېلې کړې او ژوره یوډول وینه څښوونکۍ نری ژوندۍ، چې په اوبو کې ژوند کوي اوږه یې ترې لاندې کړه، چې له څپرې یې لږبله خوا واړوي، خودوه درې قدمه یې اخستي نه وه، چې پښه یې په ښاخ کې ونښته اوله تاک سره پرڅپره ور پریتو؛ وچ خنډیې په لاس کې ورننوت؛ ژرراپورته شو، تاک ته یې کلکه لغته ورکړه اوپه غصه یې ورته وویل:- ((بې ننگه بوتیه! ټول عمر دې دنورو پر اوږې تېرکړ، خو یوه شېبه پرخپلو پښو درېدلی نه شي، چا رښتیا ویلي)) :-

((چې تکیه د چا پر بل وي

په پوکي یې پرځېدل وي))

{شهبازده "شیرین زوی" ننگ جریده: دویم کال، لومړۍ گڼه، پرلپسې پنځمه گڼه، ۱۳۸۳ ل، لړم}

سپېڅلې جگړه

زه پوهېدم چې ددغې جگړې پایله دهغې په گټه ده، ځکه چې زه تش لاسی وم او هغه په ښووسلو سمبال وه؛ دوریځولینده اودښوغشي یې درلودل؛ د نظر بمونواودخندا تندرونویې دزړونو مایې لړځولې، د شونډوسکروټویې وریټول کول اودمخ ((شعاع))، خویې داوسپنوزرونه هم اوبه کولی شو.

مانه غوښتل، چې له هغې سره دسترگوچنگ وکړم، خولېوني زړه مې دامیدونولښکردهغې پرلور کومنده کړ.

غوښتل یې دهغې دزړه سیمه ونیسي اوزماد مینې له پاره په کې جونگره جوړه کړي، خوله بده مرغه چې لښکرله سختې ماتې سره مخ شو اودزړه په پاچاهۍ مې غمونواودردونوبریدوکړ. نږدې و، چې دزړه پاچاهي مې وړانه کړي، خودوژل شویو سربازانو زامن چې ارمانونه نومېدل، راپورته شول داسوېلیو اوآهونو پر وسلې یې پاچاهي له وړانېدو څخه وژغورله، خوجگړه لا لکه دافغانانو خپل منځي جگړه له بې ساري تاوانه ډکه روانه وه. بې شماره امیدونه مې لکه دگلاب گلونه ورژېدل. دزړه مایې مې لکه زلزلې وهلی دیوال ودرځېده اودگرېوان تڼۍ مې د لېونتوب داړه مارانو چورکړې.

دجگړې ټول تاوانونه زما پر برخه وه؛ دهغې یوه ذره زیان هم ونه شو؛ مازې څوچنگي اسیران ترې پاتې دي، چې دبشري حقوقو تربریده یې هم ښه ساتم؛ دزړه غوښې اووینې دډوډۍ او اوبو پرځای ورکوم، خوجگړه هغه وخت پای ته ورسېدله، چې هغې دخپلې کوژدې پردسمال دجنگ بندۍ غږ پورته کړ. په غږ کې یې دبندیانوغوښتنه هم نغښتې وه. اوس زه نه پوهېږم، چې بندیان یې وروسپارم او که نه؟

له هغې سره زما یو بندي هم نه شته، چې پر دغو بندیانو یې تبادله کړم؛ ماته دهغې زړه ښه معلوم دی، خو که د هغې اسیران هم وروڼه سپارم، نو د زړه خونه مې داسې درځېدلې، چې په پوکي یې هم د نږېدلواکان شته؛ هسې نه چې دغه خونه ولوېږي اوخدای مه کړه دهغې اسیران یادونه په کې ژوبل شي.

ته هم لمر يې!

په دې خبره کې هېڅ شک نه شته، د لمر مقام ډېر لوړ دی، وړانګې يې پر ټوله نړۍ خورې دي، هر ژوندی يې رڼا ته اړدی، د ځمکې له مخ نه رنځونه ختموي او نباتاتو ته رنګ اوخوند وربخښي. که لمر نه وای مونږ به خپل ځانونه هم نه وای پېژندلي، نړۍ به قبرته ورته توره تياره وای. همدغه لمر دی چې د وړانګو پر غشوتوره شپه ولي اودتورې تيارې جنازې ته اوږه ورکوي. دلمر زرينې وړانګې ترسرو زروهم ډېرې ارزښتناکې دي.

په دې کې هېڅ شک نه شته، دلمر مقام ډېر لوړ دی او مونږ ټول يې په وړتيا او اړتيا پوهېږو، خو ستاينه يې نه کوو.

زه نه وایم چې ته به لمر نه يې. ته به هم لمر يې، ټول ارزښتونه اوصفتونه به دې دلروي؛ دشهرت وړانګې به دې پر ټوله نړۍ خورې وي، د علم رڼا ته به دې هر څوک اړوي او دناروغيو پر درملنه به هم پوهېږي، نباتاتو ته به پر خپل هنر رنګ اوخوند هم ورکولی شي، دمخ رڼا به دې تيارې رڼوي، ستا ارزښت به ترسرو زرو ډېر وي هو! ته به انسانانو ته انسانيت هم وربودلی شي.

زه نه وایم چې ته به لمر نه يې. ستا ټول ارزښتونه اوصفتونه به دلمر وي، خوته هم لکه لمر له چانه خپله ستاينه مه غواړه. په خپل غوره مقام دهغه څښتن شکر ادا کړه چا چې تاته دغه برخه دربخښلې. هسې نه، چې هغه تادناشکری له مخې دتورې شپې په غېږه کې ورک کړي او هغه څوک چې تاته هېڅ نه ښکاري هغوی به لکه ستوري وځلوي.

غونډل که غڼه

لرې لرې دتوروغرونو پرتورو اوښانو دژمي سپينې واورې باروې، خودژمي موسم دوه مياشتې مخکې کډه وړې وه. دپسرلي پسته، پسته ورمه داسې لگېده لکه له زيارکښ نه چې خپله مينه پر خپلو وړبښمينو زلفوپه مينه، مينه دمزدورۍ گردونه څنډي سپورمې. هم لکه ښاري پېغله خپل ټول مخ دوربځوله حجابه راکښلې و.

مونږخوخواږه ملگري دخپل کورترڅنگ دخوږپر سپينو او پستوشگو دپسرلي هوا اودسپورمې رڼاته ناست وو. تېرماسخوتن و، ښکلې ادبي بندارمو جوړکړې و؛ داسې بندارلکه عاشق اومعشوقې چې دسپورمې رڼاهم پرې ايښې وي اوددېوال سيوري ته يې دخپلو زړونوکتابونه يوبل ته پاڼه، پاڼه غوړولي وي. مونږهم دخپلو زړونوکتابونه يوبل ته پرانستي وه. دژوندښې اوبدې خاطرې موسره لوستلې. کله به دغمونواودردونوجهان ته ورننوتو اوکله به مود خوشحالي اوبنکمرغۍ په نړۍ کې سترگې وغړولې چا به دتېروخت پر تېرېدودخوښۍ احساس کاوه او چا به هماغه ناداني اوسادگي پاچايي گڼله. شپه چې څومره پخېده هومره مودزړه خواله خوږېدلې. دملگرو له زړونونه لکه ستوري سپينې اوبنکلي خبرې راوتلې. مونږه هريوه به دبل له سپينو او خوږو خبرو داسې خوند اخیسته لکه د قاف ښاپېرۍ چې دسپينو زرو په جام کې خواږه شات راکوي. يوه به چې وويل: ((حئی چې ځونيمه شپه شوه)) بل به پرې غږکړ: ((کښېنه ياره داسې شپه کله کله راځي)) د يوه هم زړه نه کېده چې خواږه ياران، خوږې خبرې، دپسرلي مسته هواود سپورمې زړه رابنکونکې رڼا پرېږدي اولکه مارد خپلې خونې په سوږه ورننوځي، خو زمونږ دغه خواږه بندارته دپای ټکي ځکه کېښودل شو، چې ناڅاپه زمونږ يو ملگري خپله خپلۍ دځمکې پرلور وروتوغوله. غرب شو، داسې غرب، چې زمونږ د خيال مانۍ يې لکه ((پنټگون)) څښتن تعالی ته په سجده کړه. زمونږ ټولو سترگې دهغه پرلور ورواوبستې. هغه بېرته خپله خپلۍ پورته کړه، پرخپلۍ ويشتل شوي ځای ته يې وکتل، اوږې يې پورته پورته واچولې اوله ځانه سره وبنگېده: ((مورمې پرې بوره کړه)) زمونږ بل ملگري له خپله ځايه وريورته شو، سترگې يې دځمکې پرلور واچولې اوويې پوښتل: ((څه شی و؟)) هغه ځواب ورکړ: ((غونډل و، مرمې کړ، داوگوره، دغه دی)) مونږ ټول پروژل شوي توکي ورتول شوو. احمدشاه هغه له ځمکې څخه پورته کړ، په گوتوکې يې واراوه راواړاوه اوپه غصه يې عبدالسلام ته وويل: ((کښېنه خوارمه شي، زمونږه خوږ بنداردي راوران کړ، لږ فکر ښه دی، دظالم غونډل پر ځای دې مظلومې غڼې ته سزا ورکړه. دزمري ۲-۱۳۸۳

ستر راز

ورخ په تلوکې وه اوداسمان پرخرې لمن يې د ماښام په تورې سپاهۍ داسې کرنې کښلې وې، چې چادورخې پای اوچادشپې پېل گڼلې.

کرنې دلوستلوله پلوه دومره ساده اوروانې وې، چې لوستي،خولاڅه چې نالوستي پرې هم پوهېدلای شول،خوخلک دمادياتوپه لټه کې داسې بوخت شوي و،چې دکرنپرلوستلوپې سرونه نه خوړول، يوازې سرليک به يې دورخې دپای اودشپې د پېل په نوم نومووه .

ليکوال دخپل هغه مسوليت پراساس،چې دولس سترگې اودحالا تو ژباړن گڼل کېدو دتصورسترگې (عينکې) پرسترگوکړې اوکرنپوته څيرشو.دکرنپو سرليک چې خلکو دورخې پای اودشپې پېل گانې، هغه انسانانوته دورخې پيغام وه.ورخې ترهمدې

سرليک لاندې کښلی وه:-

((زه درنه ځم او تاسې پرلوی الله (ج) سپارم،خوپه تلو تلو کې غواړم ،چې تاسو دخښتن تعالی د قدرت پريوسترراز پوه کړم؛هغه دا،چې تاسې کوم وختونه دورخې اوشپې په نومونو نومولي په حقيقت کې هغه دخښتن تعالی دځواک داسې زنجيردی،چې يوه کړۍ يې دپولادواوبله يې د الماسوده.خښتن تعالی ددغه زنجيرپوسرپريواو بل سر پر بل توکي پورې تړلی دی.يوتوکي لکه روغ موټر پرمخ روان دی اوبل توکی لکه وران موټر پر همدې زنجير راکاږي.ددغه زنجيرپولادي کړۍ چې تاسوته مخامخ شي،نوتاسويې شپه بولئ او چې هغه ستاسوله نظره تېره شي اوسپينه الماسي کړۍ تاسوته مخامخ شي،نو هغه ورځ گڼئ،خودا داسې نه ده.دخښتن تعالی دغه اوږد زنجيرچې پر هرې کړۍ يې دولس ساعته مزل کېدای شي؛تاسې يې ديوي ورخې اويوي شپې پرنومونو پېژنئ،خودا په حقيقت کې هغه زنجيردی چې يوتوکي يې له آدمه ع ترقيامته پر مخ روان دی،اوبل به ترهغې پورې راکاږي؛ترڅو،چې يې ستاسومخ ته راوړي.د دواړو توکو نومونه له څلوروتوروخنې جوړېږي. توپير يې په خپلوکې دادی،چې ديودپای توری دتللوپرمعنی ولاړدی اودبل لومړی توری دراتللوپرمعنی ولاړاودپای توري يې له راتللو وروسته دتل پاتې کېدلوپه غرض پروت دی.دواړه توکي خښتن تعالی دخپل ځواک پرهمدغه زنجيرتړلي،چې يوه کړۍ يې پولادي (شپه) ده اوبله يې الماسي(ورځ) ده.

پوهېږئ!د همدغې ورخې اوشپې دزنجيرپريوسر پورې دنيا تړلې،چې تلونکې اوفناکېدونکې ده او پر بل سر پورې يې اخرت،چې راتلونکی اوتلپاتې کېدونکی دی.))

پښتانه ورونه

ډېرځل مې د جمعې رخصتي هم له کورنه بهر تېرېده؛ يابه دکوم رنځورپوښتنې ته تلم اويابه دکوم ياراودوست ليدلوته.

يوه جمعه چې نه کوم کاررپراغړې و اونه مې چېرته دتللوکل درلوده؛ له ځان سره مې پرېکړه وکړه، چې نن ورځ به په داسې خوب تېروم، چې د ټولې اونۍ د بې خوبۍ تشه پرې ډکه شي.

له سباناري وروسته پر خپلې بستري ځملاستم؛ سترگې مې لاسره نه وې ورغلې، چې په انگرې کې شور شو، وارخطاوريورته شوم. انگرې ته ور ووتم، گورم چې دواړه زامن مې په خپلوکې لاس او گرېوان دي. زما پر ليدودواړه داسې غلي ودرېدل لکه هېڅ يې چې نه وي کړي، خو پر خټواو خاورو ککړو جامو يې د عمل څرگندونه کوله.

مادواړو پسې له ونې شنه لښته راغوڅه کړه، خو سپين سرې مورمې مخ ته ودرېده، لښته يې رانه واخسته او خپل لمسيان يې له وهلو وژغورل، خو پر دواړو يې غوږونه ونېول، توبه يې پرې وکښله. ماهم ورته يو کتاب خبرې وکړې اونور بېرته پر خپلې بستري ځملاستم.

خواړه خوب وړی وم، چې بيا مې دمور غېر تر غوره شو: ((هلئ الکول راوړئ)) د غېر له اورېدوسره سم مې دخوب مرغه والوت؛ په بېره ورپورته شوم، انگرې ته ورووتم، گورم چې يوولس کلن زوی مې په انگرې کې لکه دکمونستانو رپي (بيرغ) په وينوتک سور ولاړ دی او مورمې ورته پر تپي شوي ځای په الکولو لوند مالوچ موني.

ما غوښتل چې ډاکټر ته يې ورولم، خو ومې ليد، چې زخم د گندلونه و. ډاکټر ته له وروستو تېر شوم او د پېښې پر هکله مې پلټنه پېل کړه.

پېښه بيا هم د دواړو ورونو ترمنځ پېښه شوې وه.

د برېښنامزې مې راواخيست او پر نهه کلن زوی مې دوهلو پېل وکړ.

مورمې پر خپلو لمسيانو ډېره مهربانه وه. هغې هڅه کوله چې خپل لمسي له وهلو وژغوري، څو ځله يې وويل: ((زويه بس يې دی، مردې کړو، پر وهلو نه سمېږي))، خوزه داسې وم لکه خوب مې چې سرته ختلی وي؛ وار په وار مې غوصه زياتېده.

مورمې دخپل لمسي کړيکو ودردوله او په قهرجنه لهجه يې په انگرې کې ولاړې ونې ته لاس ونېوه او وپې ويل: ((که ددې ونې ټولې لښتې پرې ماتې کړې، خو چې الله (ج) يې سم نه کړي پروهلو به يې پر لار نه کړي)).

هغې غوښتل چې ماشوم زما له منگولو خلاص کړي او ما غوښتل چې دومره يې وډېوم، چې ترڅو ژوندی وي بيا له خپل ورور سره جنگ ونه کړي.

د عقل مرغه مې داسې دسرله پنجرې الوتی و، چې دموردې وینا ته، چې:- ((زویه پروهلو نه سمېري)) مادزه یې سموم
خواب ورکولو دې کې دکورنۍ نوروغرو ماشوم زماله منگول نه لکه باز والوخواه.

ماشوم منډه کړه دانگړدروازې ته ورغی اوله هماغه ځایه یې پرخپل ورور ورغړکړ:- ((ای شوروي والله (ج) که رانه
خلاص شې، زه پښتون یم، پښتون ملامت ته وې اووهل ماوخوړل)).

ما چې دخپل زوی دغه ویناواورېده، نود خوشحال خان "ختک" دې انځورته فکر وپورم، چې:- ((که هر څو یې سمومه
نه سمېري پښتانه دي دکړوکانو دپوال))

{شهبزاده" شیرین زوی" ورځ مجله: پنځم کال، درېیمه گڼه ۱۳۸۳ ل هـ - لېنډۍ او مرغومی، پرله پسې ۲۹ گڼه}

شک

نه مې غوښتل چې ددرواغجن تور پرې ولگوم ځکه، چې له يوې خوا گومان دايمان زيان دی اوله بل پلوه دهغه پرمخ سپينو ډکو (سپينې ريرې) اوبوسې دا اجازه نه راکوله، چې خبروته يې د شک پر سترگه وگورم، خودسپين ريرې غټې، غټې خبرې مې هم د زړه په نړۍ کې نه ځايېدې کله به مې له ځان سره وويل راځه پرې غبرکړه، چې پرېرېده بابادگورپرغاړه ولاړې او دومره درواغ وايې اوکله به مې په زړه کې راغلل پرېرېده يې چې نورځه بوس بادوي *

زه پرهمدغه ذهني شخړه اخته ورته سرته ولاړوم او بوډا دېوال ته ډډه وهلې وه، نيمچه ځوانان ترې تاوشوي و، هغه دلمرله پيتاوي اوځوانانو دهغه له تودې مرکې اوغټو غټو خبرو څخه خونداخسته *

سپين ريرې يوه شېبه غلی شو، سريې دځمکې لور ته ځورندېولې و، چې يوهلک پرې غبرکړ: ((ښه بابا بياڅه وشول؟!)) هغه لېرسرېنگ کړه لک ته يې وروکتل اوويې ويل: ((بچيه! پرهنې شپې مې کم نه کم شل پنځه ويشت بلاگانې ووژلې، ډېرخوشحاله دخپل کاله پرلور روان وم، چې د زمريانو يوه ډله رانه راتاوه شوه)) *

بوډا دهمدې خبرې له کولوسره بياغلی شواود ځمکې پر مخ يې دکرشوکښل پېل کړل، خوهلکانو بياهم چوپتيا ته پرې نه ښودو، يوه پرې غبرکړ: ((باباله زمريانودې څنگه ځان خلاص کړ؟)) *

سپين ريرې، ريره موی کړه اوخوله يې پرانسته: ((بچيه! عجيبه وخت و تورې ته مې لاس کړ اوپر زمريانومې برید وکړ، پرهرگوزاربه مې ديوه سرله تنې بېلولوکلې چې ډېر سترې شوم اوومې ليدل، چې ډلې ډلې زمريان له هرلوري نه راروان دي، نوپه هواشوم لاسونه مې لکه وزرونه خوځول اوپر سر يې گرځېدم)) *

دسپين ريرې خبره لاپوره شوې نه وه، چې زماذرېه پوکاني راوپرسېده اوپرې ورغرمې کړو: ((بابا په خوب کې؟!)) * هغه په داسې حال کې چې سترگې يې دارمان پر اوبسکو نمجنې وې پورته په څنگ راوکتل اوويې ويل: ((هو بچيه، خو دځوانۍ په خوب کې)) *

{شهادته "شیرین زوی" لمن مجله: لومړی کال - لومړۍ گڼه - زمري - تله - ۱۳۸۴ لمريز هجري}

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**